

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

МАТЕРІАЛИ
студентської наукової конференції
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
5-8 квітня 2022 року

Чернівці
Чернівецький національний університет
2022

*Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича*

Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (5–8 квітня 2022 року). Філологічний факультет. – Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 260 с.

До збірника увійшли матеріали студентів філологічного факультету, підготовлені до щорічної студентської наукової конференції університету.

Молоді автори роблять спробу знайти підхід до висвітлення й обґрунтування певних наукових питань, подати своє бачення проблем.

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

Олеся Незвиська

Науковий керівник – доц. Гуцуляк Т. Є.

Образні прислівники як ознака мовотворчості Василя Барки

Творчі здобутки кожного видатного митця є невід’ємним джерелом розвитку літературної мови. У цьому аспекті привертає увагу літературна спадщина відомого українського письменника ХХ ст. Василя Барки (Василя Костянтиновича Очерета), який постав в історії сучасної літератури й мови як сміливий новатор у царинах жанрово-тематичного спрямування творів та їх мовного наповнення. Його письменницький доробок отримав високу оцінку літературознавців та мовознавців (праці Н. Адах, М. Кульчицької, О. Маланій, Л. Плюща, Г. Швець, Ю. Шереха та ін.). Ю. Шерех звертає увагу на те, що, «поезія В. Барки – вияв такого світосприймання, що засобами синхронності й синперспективності шукає виявити понадчасові сутності українського світу. Ці шукання, формально збігаючись з шуканнями сучасної західної поезії й мистецтва, взагалі не наслідують їх. Вони ростуть з ґрунту українського середньовіччя, як воно збереглося в писаних текстах і народній творчості» [3, с. 12]. Мовний світ Василя Барки неповторний, специфічний, оригінальний. Письменник використовує різні мовно-виражальні засоби для реалізації художнього задуму та втілення авторського світосприйняття. У цьому аспекті він постає оригінальним творцем мовних інновацій, майстерно використовуючи їх текстотвірні можливості для глибшого розкриття семантики авторських лексичних новотворів, такий підхід «зцементовує текст поезії, робить його ідейно й естетично цілісним і значущим» [1, с. 5].

Однією з виразних ознак мовостилю письменника є використання й авторське творення прислівників, семантична структура яких містить образний компонент значення. До таких дериватів зараховуємо: 1) образні прислівники з порівняльно-уподібнювальною семантикою, співвідносні з формами О. в. іменників, напр.: *краватки поскручувалися дудочкою*; *хмари стояли стіною* (Жовтий князь, с. 109–200). Деривати такого типу можуть відображати два ступені адвербіалізації: початковий (неповний, синтаксичний), «коли вихід-

на одиниця набуває лише синтаксичної функції прислівника, не змінюючи морфологічної належності до відповідної частини мови» та **завершений** (повний, морфологічний), коли вихідна частина мови набуває морфологічної властивості прислівника – незмінності, втрачає морфологічні категорії [2, с. 11]. Василь Барка у своїх прозових та поетичних творах вдало реалізував потенційні можливості української мови в традиційному творенні прислівників, співвідносних з формами О. в. іменників. Авторські новотвори найчастіше відображають початковий (синтаксичний) ступінь адвербіалізації, напр.: **сидіти сичиками**: *Стару книжку попадуть, то цілу ніч коло прирученого світла сичиками сидять* (Жовтий князь, с. 8); **кипіти казанком**: *Село казанком кипить* (Жовтий князь, с. 151); **протягти гілками**: ... *протягли гілками висухли руки* (Жовтий князь, с. 123);

2) похідні одиниці з суфіксом **-о**, які формально можуть бути утворені від прикметників, але їх семантична структура відображає порівняльні відношення з денотатом твірного іменника. Найчастіше такі інновації притаманні для поетичних творів Василя Барки. Напр.: **гілляст-о** ← **гілля** (наче гілля): *То чую, що душа гіллясто в вічність всю світну силу голубину тобі на груді прикликає в стрічі, і кров'ю від палання згину* (збірка «Океан», с. 27); **перлинн-о** ← **перли** (як перли): *Жива вода – перлинно проминає, і я впізнав тебе, не ждавши* (збірка «Океан», с. 268); **рояльн-о** ← **рояль** (як на роялі): *Поряд океан рояльно б'ючи, кинув руки в кожен клавіш* (збірка „Океан”, с. 274); **янголин-о** ← **янгол** (як янгол): *Ти добрістю при небі янголино прихилиш сонце в хворий крок* (збірка «Океан», с. 14).

Отже, спираючись на традиційні для української мови моделі творення прислівникових одиниць, Василь Барка постає неперевершеним новатором у царині адвербіальної деривації. Він вдало поповнює прислівникову систему новими одиницями, що в оригінальний спосіб реалізують авторське образне світосприйняття.

Список літератури

1. Адах Н. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти). Рівне, 2007. 136 с.
2. Вихованець І. Адвербіалізація. *Українська мова: енциклопедія*. Київ, 2004. С. 11.
3. Шерех Ю. Етюди про «незрозуміле» в літературі: поезія Василя Барки. *Арка*. 1947. Ч. 4. С. 1–6.